

Kungsbacka kommun

Rektorn vid Aranäsgymnasiet Enhet 2

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn i Aranäsgymnasiet Enhet 2
i Kungsbacka kommun

Tillsyn i Aranäsgymnasiet Enhet 2

Skolinspektionen genomför tillsyn i Kungsbacka kommun under år 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Aranäsgymnasiets samtliga skolenheter besöktes av Skolinspektionen från den 19 mars 2014 till den 2 april 2014.

Fakta om skolenheten

Aranäsgymnasiet är en av tre kommunala gymnasieskolor i Kungsbacka kommun. Skolan är indelad i fem skolenheter som var och en leds av en rektor. På skolan finns även en verksamhetschef som är chef över rektorerna och ansvarar för vissa centrala funktioner, såsom elevhälsan och administrativ personal. Detta beslut avser skolenhet 2.

Skolenhet 2 erbjuder utbildning på samhällsvetenskapsprogrammet årskurs 1-3, med inriktningarna beteendevetenskap, medier, information och kommunikation samt samhällsvetenskap, och humanistiska programmet årskurs 3. Skolenheten har, enligt den verksamhetsredogörelse som rektorn inkommit med inför besöket, totalt 320 elever, varav 315 på samhällsvetenskapsprogrammet. Vidare erbjuds nationellt godkänd idrottsutbildning (NIU), inriktad mot handboll och fotboll, i samtliga enheter på Aranäsgymnasiet.

Enligt Skolverkets statistik från läsåret 2012/13 var den genomsnittliga betygspoängen hos de elever som avslutade sin utbildning på skolenheten (samhällsvetenskapsprogrammet) 13,8 att jämföra med riksgenomsnittet för samtliga nationella gymnasieprogram som var 14,0 och riksgenomsnittet för elever på samhällsvetenskapsprogrammet som var 14,7. Samma läsår fick 88 procent av eleverna vid skolenheten grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier (87 procent i riket). Statistiken för skolenheten visar på skillnader mellan mäns och kvinnors resultat. På samhällsvetenskapsprogrammet låg männens genomsnittliga betygspoäng på 11,7 (13,8 för riket) och kvinnornas på 14,8 (15,2 för riket) och den grundläggande behörigheten till universitets- och högskolestudier visar att 81 procent av männen och 91 procent av kvinnorna nådde grundläggande behörighet vid samhällsvetenskapsprogrammet vid skolenheten (89 respektive 94 procent för motsvarande program för riket).

Helhetsbedömning

Arbetet med särskilt stöd måste förbättras vid Aranäsgymnasiets skolenhet 2. Tillsynen visar att det finns elever vid skolenheten som inte får det särskilda stöd de kan ha rätt till. Rektor måste säkerställa att behovet av särskilt stöd

skyndsamt utreds när det befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås och att detta gäller oavsett antalet kurser som eleven riskerar att inte nå kravnivån i. Om utredningen visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska åtgärdsprogram utarbetas. Tillsynen visar vidare att Aranäsgymnasiets skolenhet 2 behöver utveckla de åtgärdsprogram som utarbetas så att elevens behov konkret framgår och att åtgärderna tydligt kopplas till behoven.

Vid skolenheten bedrivs inte ett systematiskt kvalitetsarbete som tar sin utgångspunkt i enhetens och programmens kunskapsresultat och måluppfyllelse i förhållande till de nationella mål som uttrycks i styrdokumentet. Då sammanställningar av kunskapsresultat inte görs saknas också förutsättningar för analyser av skolenhetens samlade resultat och måluppfyllelse och därmed saknas också identifierade utvecklingsbehov och åtgärder kopplade till dessa. Ett exempel på detta är att varken rektor eller lärare vid skolenheten var medvetna om att männens meritvärde var avsevärt lägre än kvinnornas läsåret 2012/13 och att det därmed inte fanns några konkreta åtgärder i skolenhetens genomförandeplan för att förbättra männens resultat även förekommer vid denna tillsyn.

Aranäsgymnasiets uppdelning i skolenheter innebär begränsningar i rektorernas möjligheter att suveränt och fritt bedriva utvecklingsarbete inom sina enheter. Exempelvis är det problematiskt för den enskilde rektorn att till fullo ta ansvar för elevernas undervisning när lärare undervisar på flera skolenheter. I många avseenden arbetar skolledarna på Aranäsgymnasiet som ett team och för en tät samverkan kring exempelvis elevhälsans arbete. De samråder även i viktiga beslutsfrågor och bedriver ett gemensamt kvalitetsarbete.

Eleverna vid Aranäsgymnasiets skolenhet 2 ger uttryck för att de får en varierad undervisning och att lärarna låter dem få inflytande över arbetssätt och över undervisningens innehåll. Inget annat framkommer än att eleverna upplever att de är trygga på Aranäsgymnasiet. Personalen arbetar för att motverka och stoppa kränkande behandling om sådan sker, och det finns också exempel på gruppstödande aktiviteter som syftar till att stärka samhörigheten och förebygga bråk och kränkningar. Dock finns det ingen plan mot kränkande behandling som beskriver hur arbetet ska organiseras och vilka insatser som behövs på skolenhetsnivå. Detta, liksom att de ordningsregler som gäller gemensamt på hela Aranäsgymnasiet inte har utarbetats i samråd med eleverna, måste skolenheten åtgärda.

Det har vid tillsynen framkommit att eleverna vid samtliga skolenheter på skolan ges möjlighet att erhålla betyg i kurser som de inte fått betyg i genom att läsa sommarskola under sommarlovet. Denna verksamhet anordnas i Kungälv kommunens regi, men inom ramen för vuxenutbildningen, vilket är en an-

nan verksamhet. Detta är inte förenligt med författningarna. Denna fråga kommer att behandlas inom ramen för tillsynen på huvudmannanivå.

Nedan följer en mer detaljerad redogörelse för de brister som Skolinspektionen kunnat konstatera vid sin tillsyn samt de ingripanden som Skolinspektionen funnit befogade med anledning av de konstaterade bristerna.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Kungsbacka kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brist/brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 29 augusti 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet och studiero

Bedömning

Kungsbacka kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Det ska vid varje skolenhet finnas ordningsregler som utarbetats under medverkan av eleverna och som följs upp vid skolenheten.
- Det ska för varje skolenhet och varje särskild verksamhet finnas en plan mot kränkande behandling som anger de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling i varje verksamhet det aktuella året samt innehåller en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

Motivering

Av skollagen framgår att det ska finnas ordningsregler för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Rektor beslutar om ordningsreglerna. Skollagen föreskriver vidare att det för varje skolenhet och varje särskild verksamhet ska upprättas en plan mot kränkande behandling med en översikt av de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

För Aranäsgymnasiets samtliga skolenheter finns gemensamma ordningsregler och dessa presenteras för eleverna i samband med läsårsstarten, uppger rektor i

verksamhetsredogörelsen som inlämnats till Skolinspektionen inför tillsynsbesöket. Vid intervjuer med rektor, lärare och elever vid skolenheten framgår att ordningsreglerna inte är utarbetade under medverkan av eleverna. I Skolinspektionens elevenkät från hösten 2013 anger nära hälften av eleverna vid skolenhet 2 att påståendet "I min skola är vi elever med och bestämmer vilka ordningsregler vi ska ha" stämmer ganska dåligt alternativt stämmer inte alls. En andel om 14 procent av eleverna som besvarat enkäten uppger att de inte vet om eleverna har varit med och bestämt ordningsreglerna.

Vid Aranäsgymnasiet finns en likabehandlingsplan, tillika plan mot kränkande behandling, som är gemensam för samtliga skolenheter. Planen innehåller inga konkreta åtgärder som ska genomföras mot bakgrund av aktuell kartläggning av verksamheten vid varje skolenhet och varje särskild verksamhet. Ett antal generellt beskrivna punkter finns i Aranäsgymnasiets likabehandlingsplan exempelvis "All personal och elever uppmärksammar tidiga signaler på diskriminering och annan kränkande behandling och tar då snarast kontakt med rektor" och "Tillsammans med eleverna på skolan sker ett arbete för att skapa gemensamma förutsättningar, regler och attityder mot diskriminering och annan kränkande behandling". I planen beskrivs även ett antal områden och situationer där risken för kränkningar är störst vid skolan och som framkommit i en utvärdering som genomförts vid skolan. Identifierade riskområden för skolan som helhet var exempelvis skolrestaurangen och sociala medier. De åtgärder som presenteras från skolans sida är ökad vuxennärvaro och framtagande av material kring nätmobbning. Hur detta arbete närmare ska genomföras och följas upp framgår inte av planen. Vid intervju med elevhälsan framgår att det bedrivs ett förebyggande arbete med olika aktiviteter såväl på skolövergripande nivå som med enskilda klasser och grupper.

Tillsynen visar att skolenhetens ordningsregler inte är utarbetade under medverkan av eleverna. Vidare visar tillsynen att skolenheten saknar plan mot kränkande behandling som bygger på kartläggning av verksamheten vid varje skolenhet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

5 kap. 5 § samt 6 kap 8 § skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Kungsbacka kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Rektorn ska se till att behovet av särskilt stöd skyndsamt utreds.
- Åtgärdsprogram ska beslutas av rektorn och där ska anges vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultat på ett nationellt prov, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för elev som ska ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd ska rektorn eller den som rektorn delegerat beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Rektorn uppger i intervju att behovet av särskilt stöd inte alltid utreds. I de fall elever riskerar att få eller har fått betyget F i en enskild kurs och orsaken till detta bedöms vara bristande motivation hos eleven eller att eleven varit frånvarande utreds inte orsaken vidare. Lärarna bekräftar det som rektorn beskriver och uppger att då elever till exempel får en så kallad varning om att de riskerar att få betyget F i en kurs på grund av att de exempelvis är sena med inlämning av arbeten så utreds inte alltid orsaken till detta vidare. Istället uppmanas eleven att lösa detta med undervisande lärare och så låter man saken bero ett par veckor.

Inför tillsynsbesöket har Skolinspektionen tagit del av åtgärdsprogram som utarbetats vid skolenheten. Av åtgärdsprogrammen framgår inte alltid hur elevens svårigheter yttrar sig. Behoven beskrivs inte eller beskrivs generellt och åtgärderna är inte direkt och konkret kopplade till svårigheterna och elevens behov. Exempelvis beskrivs elevens behov i ett av åtgärdsprogrammen som "behöver göra provning i en 6, idrott 1, kommunikation, psykologi 1, religion 1, sam 1, sam 2 och sv 2" och åtgärderna som anges är "reducering av i-val entreprenörskap, gymnasiearbetet och etnicitet och kulturmöten". I andra åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av anges åtgärden "reducering av kurs" för att möta behovet "mer tid för att orka med uppgifterna i skolan". Vid intervju med rektor framgår att åtgärden "reducering" som beskrivs i åtgärdsprogrammen inte avser reducering av kurser som innebär att eleven går ut med reducerat program och därmed inte heller får någon gymnasieexamen, utan att

skolan erbjuder ett fjärde år då de "reducerade" kurserna läses i stället. Rektorn förklarar att termen "reducering" som används vid skolenheten i stället avser att skjuta upp kurser till ett senare tillfälle och förlänga utbildningen. Detta framgår inte tydligt av åtgärdsprogrammen. Tid för uppföljning finns angiven i åtgärdsprogrammen, dock framgår inte vad som ska följas upp eller hur uppföljningen ska göras.

Tillsynen visar behovet av särskilt stöd inte alltid utreds när elever riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Vidare visar tillsynen att åtgärdsprogrammen inte utarbetats i enlighet med författningarna då det inte framgår vilka elevens behov är och hur de ska tillgodoses. När de åtgärder skolan avser att vidta inte anges tydligt och konkret samt kopplas till elevens behov av särskilt stöd är det svårt att följa upp och utvärdera resultatet av de insatta åtgärderna. Vidare vill Skolinspektionen påpeka vikten av att rätt terminologi används vid anpassning av en elevs studieplan så att det inte framstår som att en elev som fått sin utbildning upplagd under fyra år läser reducerat program, en mycket ingripande åtgärd som bland annat leder till att eleven inte erhåller gymnasieexamen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 8-9 §§ skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Kungsbacka kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ska ta ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Rektorn ska ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat.

Motivering

Skollagen föreskriver att det vid varje skolenhet ska genomföras systematiskt kvalitetsarbete som innebär planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Kvalitetsarbetet ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbetet vid enheten genomförs. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Skollagen föreskriver vidare att det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras. Av skollagen och läroplanen framgår vidare att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Enligt läroplanen

ska rektorn ansvara för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen.

Inför tillsynsbesöket har Skolinspektionen tagit del av dokumenten "Verksamhetsberättelse och kvalitetsredovisning 2012" och "Genomförandeplan 2013/2014 för Aranäsgymnasiet med gymnasiesärskolan". I en bilaga till genomförandeplanen presenteras ett årshjul för huvudmannens systematiska kvalitetsarbete. Enligt årshjulet ska analys av SCB-statistik för föregående läsår göras i januari på såväl verksamhetschefsnivå som på rektornivå och av arbetslag och ämneslag på skolan. I mars fastställs genomförandeplan för Aranäsgymnasiet på övergripande nivå, i juni fastställs genomförandeplaner på rektornivå och i augusti på arbetslags- respektive ämneslagsnivå. Enligt genomförandeplanen är målen läsåret 2013/14 för Aranäsgymnasiet att andelen elever som, inom fyra år, erhåller gymnasieexamen ska uppgå till 93 procent 2014 samt att Aranäsgymnasiet ska utarbeta och genomföra marknadsföringsåtgärder så att andelen rekryterade elever till skolan ökar hösten 2014. Dessa två mål gäller övergripande för samtliga fem skolenheter vid Aranäsgymnasiet.

Skolinspektionen har också tagit del av dokumentet "Uppföljning av systematiskt kvalitetsarbete 2012-2013" samt "Genomförandeplan för enhet 2 läsåret 2013-2014". Uppföljningen, som rektor sammanställt, innehåller, förutom beskrivningar av skolenhetens verksamheter, redogörelser för aktiviteter och projekt som genomförts vid enhetens program och i de ämneslag som rektorn ansvarar för, samt en beskrivning av resultatet för en elevenkät som genomförts under läsåret. Inga resultatsammanställningar över betyg på kurser eller åtgärder som bygger på analys eller måluppfyllelse finns i materialet. De åtgärder som presenteras är generella, exempelvis "Vi kommer att arbeta med och utveckla vårt arbete med formativ bedömning". Det framgår inte hur de presenterade åtgärderna kopplats till identifierade behov i verksamheten.

I skolenhetens genomförandeplan presenteras mål och åtgärder som kopplas till Aranäsgymnasiets övergripande mål i den gemensamma genomförandeplanen, exempelvis att andelen elever som får gymnasieexamen ska öka från 88 procent till 93 procent. En åtgärd som skolenheten kopplar till detta mål är till exempel "Ämneslagen utvecklar och utvärderar arbetssätt kring formativ bedömning". Hur detta arbete ska bedrivas och utvärderas framgår inte av planen. Någon annan dokumentation av kvalitetsarbetet finns inte. Några andra mål eller åtgärder kopplade till nationella mål beskrivs inte i genomförandeplanen.

Rektorn uppger vid intervju att skolenheten inte gör några egna sammanställningar av elevernas kunskapsresultat utan använder Skolverkets sammanställningar av betyg i sitt kvalitetsarbete och att såväl arbetslagen på program- som

ämnesövergripande nivå diskuterar dessa. Skolverkets redovisningar publiceras ett halvår efter det att eleverna avslutat sina utbildningar, vilket såväl rektor som lärarna är medvetna om. Rektorn berättar att hon försöker att fånga de diskussioner som förs i arbets- och ämneslagen. Lärarna bekräftar vid intervju att de tar del av den officiella statistiken på arbetslags- och ämneslagsnivå och att de diskuterar resultaten, men att de inte dokumenterar arbetet skriftligt. Rektorn tar del av diskussionerna via programsamordnaren, uppger lärarna, vilket också bekräftas av rektor. (Rektorn har vid faktakontroll uppgivit att det finns underlag för skriftlig analys av resultaten på såväl arbets- som ämneslagsnivå.)

Tillsynen visar att det systematiska kvalitetsarbetet vid skolenhet 2 vid Aranäs-gymnasiet har brister. Skolenheten saknar ett dokumenterat och systematiskt kvalitetsarbete som utgår från skolenhetens samlade resultat utifrån nationella mål och som analyseras och dokumenteras i syfte att utveckla utbildningen. Därmed saknas också förutsättningar för analyser av skolenhetens resultat och måluppfyllelse. Ett dokumenterat, systematiskt kvalitetsarbete på skolenhetsnivå krävs också för att konstaterade utvecklingsbehov ska kunna redovisas för huvudmannen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

4 kap 4-7 §§ skollagen

Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar

I ärendets slutliga handläggning har utredare Frida Eek och jurist Magnus Jonasson deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Beslutsfattare

Mona Ericsson
Föredragande

Skolinspektionen

2014-04-29

10 (11)

Dnr 43-2013:6113

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.